

1 Μαΐου 2017

Γέροντας Σωφρόνιος: «...γνώρισμα της ελευθερίας η απροθυμία μας να εξουσιάζουμε οποιονδήποτε...» (Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Θερμός)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ελευθερία από ενδοψυχικούς ασυνείδητους καταναγκασμούς

Εμπειρία που μου εξωτερίκευσε πνευματικός: η Όλγα έρχεται για εξομολόγηση από τα 15. Ξαφνικά, στα 23 της, ξεκινά λέγοντας: 'Πάτερ, δεν μπορώ πια να σας κάνω

υπακοή'!

Εύλογα ακολούθησε η απορία του: 'Πότε σου ζήτησα να μου κάνεις υπακοή;' Πράγματι αυτός ο πνευματικός πιστεύει στην ελευθερία των ανθρώπων. Χρειάστηκαν αρκετές συζητήσεις και κάποιος χρόνος για να καταλάβει η 'Ολγα ότι το ξέσπασμά της είχε να κάνει με το πώς αντιλαμβανόταν αυτή τόσα χρόνια το δήθεν 'καθήκον' της και τις δήθεν προθέσεις του πνευματικού της. Πρώτο παιδί της οικογένειας, εξοπλισμένη με αυστηρό υπερεγώ, δυσκολεύθηκε να διακρίνει τότε και πώς πίεζε τον εαυτό της και έπνιγε τις επιθυμίες της στο όνομα της καλής εντύπωσης και της απροθυμίας να αναλάβει την ευθύνη της ιδιοπροσωπίας της. Στα ελλείμματα του πνευματικού καταγράφεται η αδυναμία του να αντιληφθώ αυτή την αυτόβουλη καταστολή μιας ψυχής που προθυμοποιείται να γίνεται 'βασιλικώτερη του βασιλέως'.

Ο γέροντας Σωφρόνιος διέκρινε αυτή την διαβάθμιση: «Το πρώτο γνώρισμα της ελευθερίας είναι η απροθυμία μας να εξουσιάζουμε οποιονδήποτε. Η επόμενη βαθμίδα είναι η εσωτερική μας χειραφέτηση από την εξουσία των άλλων πάνω μας»[1]. Αν η περίπτωση αυτή ανήκει στις εύκολα ιάσιμες και χωρίς σοβαρές επιπτώσεις, αξίζει να σταθούμε σε εκείνους που είναι τόσο βαριά αλλοτριωμένοι, ώστε αναζητούν σκόπιμα ή πνευματικό που καλλιεργεί την ανελευθερία ή οποιονδήποτε άλλον πνευματικό τον οποίο όμως εξωθούν διαρκώς σε πιεστικές στάσεις και συμπεριφορές απέναντί τους, μέσα από μια μαζοχιστική υποδομή. Εδώ δεν καταπιέζει ο πνευματικός αλλά οι ανάγκες του ψυχισμού οι οποίες δεν έχουν σε καμία υπόληψη το αυτεξούσιό τους. Ο εχθρός βρίσκεται μέσα από τα τείχη, γι' αυτό και είναι δυσκολώτερα αντιμετωπίσιμος.

Το τρομακτικό άγχος μπροστά στην ελευθερία (και στη συνακόλουθη ευθύνη) γίνεται πολυμήχανο και εφευρετικό. Ο άνθρωπος τότε πρόθυμα υποδουλώνεται στις άμυνές του, αρκεί να γευτεί την ασφάλεια της παλινδρόμησης προς τους πρώιμους και γνώριμους 'παραδείσους' όπου κάποιος άλλος σκέφτεται και αποφασίζει αντί γι' αυτόν. Άλλοτε η ψυχοπαθολογία αυτή αποτελεί συνέχεια της οικογενειακής δομής. Άλλοτε στηρίζεται εξ ολοκλήρου στη ενοχή. Άλλοτε πηγάζει από φόβο προς τις επιθυμίες και τα συναισθήματα, δηλαδή προς το 'παθητικόν' μέρος της ψυχής. Όποια και να είναι η συγκεκριμένη αιτία, σημασία έχει πως ο ψυχισμός δεν αντέχει το θεόσδοτο δώρο της ελευθερίας, ούτε στον εαυτό του ούτε και στους άλλους. Αυτό το δεύτερο έχει ως αποτέλεσμα να εξανίσταται ο ψυχισμός εναντίον εκείνων που δείχνουν να απολαμβάνουν τη ελευθερία τους, είτε εντός είτε εκτός Εκκλησίας. Ο πειρασμός του φθόνου είναι προφανής.

Εννοείται ότι στα πλαίσια αυτής της ασυνείδητης ανελευθερίας δεν μπορεί να γίνει λόγος για γνήσια πνευματική ζωή που θα αποδώσει καρπούς κατά Θεόν. Μόνο

σε συμμόρφωση μπορούμε να ελπίζουμε. Ανήκει στην αποστολή του πνευματικού να αντιληφθή τη διαφορά μεταξύ συμμόρφωσης και εκούσιας αυτοπαράδοσης στον Χριστό με αγάπη και εμπιστοσύνη. Έτσι καθίσταται αναγκαία και πάντοτε επίκαιρη η συζήτηση για το κατά πόσο ο ίδιος ο πνευματικός έχει κατακτήσει στην πράξη αυτή τη διάκριση και συνεπώς για το τι είδους εσωτερικευμένο αντικείμενο αποτελεί γι' αυτόν ο Θεός.

[1] ό.π, σ. 184.

[συνεχίζεται]

Παρατήρηση: το παρόν άρθρο αποτελεί το δεύτερο τμήμα της εισήγησης με γενικό τίτλο “Αναβαθμοί της ελευθερίας στην ποιμαντική σχέση” του πρωτοπρεσβύτερου Βασίλειου Θερμού, Ψυχίατρου Νέων και Εφήβων, στο 5ο Διεθνές Συνέδριο Ορθοδόξων Ψυχοθεραπευτών (Βόλος, 2012).

Το πρώτο μέρος της εισήγησης μπορείτε να το διαβάσετε [εδώ](#)